

Pokorščina.

Pokoren poslušen biti se pravi poslušati povelje ter spolniti je. Pravico ukazovati in zahtevati pokorščino, to pripada oziroma otrok starišem in po njih tudi rediteljem. Ta pravica izvira iz najvišje veljave, ker prihaja od Boga. Veljava in pokorščina ste vzajemna pojmovi, perve ni misliti brez druge. Kjer pa pravilna veljava ukazuje, tam so otroci dolžni biti pokorni.

Zahtevati pokorščino pri odgoji, to je kaj naravnega in se umeje samo ob sebi, vendar so bili pedagogi, kateri so temu ugovarjali. Ruso se je prvi za to potegoval. Taki ljudje namreč terdijo, ka je otrok po naravi dober, prirojenega spridenja, izvirnega greha ni. „Vse je dobro, kakor pride iz stvarnikove roke; vse pa se spridi med človeškimi rokami“. Zlo se po Rusovovem mnenji ne razvija od znotraj, mora priti v človeka kakorkoli že; nagoni človeškega serca so dobri in razvijajē se pripeljejo k dobremu. Kjer se to terdi, tam pač ni govorjenja od pokorščine, ker v pokorščini se razodeva gospodstvo duha nad nagoni. Da, upliv tuje volje bi bil škodljiv, ker vse drugo, kar bi namestovalo prvotni nagib bi spodrivalo dobro! Tedaj hoče Ruso *) besedi pokorščino in povelje, še bolj izraza: dolžnost in obveza zbrisati iz slovarja. Človekoljubi (filantropi) in drugi so temu ploskali in to misel razširjali; v novejših časih je zastopal to misel Diesterweg, ki noče vedeti ničesa od naravnega spridenja serca, rekoč: „Od prirojenih sposobnosti za zlo in dobro se ne more prav ničesa govoriti, ker je nejasno bitstvo sposobnosti, ki se ima razvijati za oboje, k dobremu ali zlemu. Nravno dober ali npravno hudoben ne pride nikdo na ta svet; on bode dober ali slab, ker ima zmožnost postati tak ali tak, in zopet si bode ta lože izvolil jedno izmed obojega, kakor uni“. — Nasproti temu je pa brezdvomno, da vsi ljudje pridejo grešni na ta svet. Ker 1) Sv. pismo to kar naravnost pove: „V hudobiji sem spočet, in v grehih me je rodila moja mati“. Ps. 50. 7. „Po enem človeku je prišel greh na svet in po grehu smert, in tako je smert prišla nad vse ljudi, ker so vsi v njem grešili“. Rim. 5. 12. 2. K temu pa pride še vesoljno izročilo človeškega rodu, od katerega govore vsi pogani, ki pripovedujejo, da je človek prvotni stan nedolžnosti in čudorednosti zgrešil, vsled tega pa je prišlo splošno spridenje nad človeški rod. Ta dejanska resnica je prisilila Voltērja, da je naravnost rekel: podlaga basnoslovju pri vseh starih narodih je bil pad in spridenje človeštva. Temu prav primerno najdemo pri poganskih ljudstvih nekako očiščevanje pri novorojencih, nekov kerst. V Mehiki je molil malikovalski svečenik pri tem očiščevanju k božanstvu,

*) Tukaj pa nočemo terditi, da bi Ruso ne imel analoga, kar se tiče naravne odgoje. — Rusovi reki sedaj niso več nezavni, ker so se preživel, sicer je pa malokateri tako znal pēnico in luliko močati, kakor opravi Ruso.

da bi vzelo od otroka greh storjen pred rojstvom in mu podelilo pre-rojenje.

3) Tudi skušnja vsakdanjega življenja govori zoper učenjake, ki taje izvirni greh. Kdor otročjo naravo opazuje, prav dobro ve, da ima otrok kal hudega v sebi, da se nagiba k prepovedanemu in da se njegovi nagoni, še predno se začne prava odgoja, prikazujejo prav pomenljivo, ker otrok hoče, da bi njemu obveljalo. Svoje glavnost, upornost, prepirljivost, lažnjivost, komur klika v človeškem serci spi, se prikazuje dostikrat še preden so se otroci tega naučili od drugih. Podlaga, na katero je Ruso postavil svojo terditev, ko se ima pokorščina ovreči, je tedaj zoper naravo in napačna. Velika večina pedagogov se je tedaj spoznavši človeško naravo izrekla za to, da pokorščina mora biti in otroci so dolžni pokorni biti. Navedimo le nekatere. „Ako se v mladosti volja ne upogne, mora se pa serce v starosti potreti. Pokorščina je začetek vsake tudi državljanske kreposti, ker vsaka krepost izhaja iz tega, da se človek odpoveduje svojevoljnosti, svoje glavnosti in samopridnosti. (Demeter)“. K značajnosti pri otroku, posebno pri učenci, sliši pred vsem pokorščina. Ta je dvojna, prvič: pokorščina brez izjeme, drugič pa pokorščina, ker učitelj pametno ukazuje in dobro misli z otrokom. Pokorščina se lahko izpelje iz sile, potem je neomejena (absolutna), ali pa iz zaupanja, potem je prostovoljna.

Ta poslednja je zelo važna, una pa tudi sila potrebna, ker otroka pripravljala, ubogati pozneje postavi tudi taki, ki mu v državi ne bode dopadala. — Otroci morajo tedaj nekako biti pod postavo moranja. Ako se postava prelomi, manjka pokorščine, to pa zasluži kazen. „(Kant.)“ Otrok mora neprenehoma čutiti nadsilo odraščene in večkrat svojo nezmožnost. Na to se upira potrebna pokorščina. Ako se z otroci dosledno ravna, bodo otroci raje ubogali tega, ki je zmirom pri njih, kakor druge, ki so malokedaj pri njih. (Herbart). Odgoja more svoje veliko in težavno delo izveršiti le takrat, ako so ji v podlago dobre navade; najprej pa se mora mladina privaditi pokorščine, ki je prvi pogoj vsem navadam. Ako to vse povzamemo, lahko terdimo, da je pokorščina za dobro izrejo otrok neogiblivo potrebna; namen odgoje se doseže le takrat, kedar se otrok z voljo podverže naredbam svojih rejnikov.

(Konec.)

Nazor pri poduku.

Poduk je nazorljiv, ako se učni predmet tako razvija, da učenci tako rekoč gledajo, kako se ta začenja pred njihovimi dušnimi očmi. Od nazorliverga podučevanja se loči tako imenovan nazoren nauk, ki je učni predmet v elementarnem razredu, nazorljiv pa mora poduk povsod biti po vseh razredih in pri vsakem nauku. Konečni smoter poduku je,